

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۰ دقیقه

نام آزمون: فارسی

تاریخ آزمون: ۱۳۹۸/۰۹/۲۰

فخران

۱) معادل واژه‌های «نگون بختی، مکر و ناراستی، آشفته حال، خوراک» را در ابیات زیر پیدا کنید.

الف) برو شیر درنده باش ای دَغَل	مینداز خود را چو روباه شَل
ب) دگر روز باز اتفاق افتاد	که روزی رسان قوت روزش بداد
پ) درین بود درویش شوریده رنگ	که شیری بر آمد، شغالی به چنگ
ت) اگر لطفش قرین حال گردد	همه ادبارها، اقبال گردد

۲) معادل واژه‌های «روی آوردن، بداندیشی، کوتاه‌همت و اندوهگین» را در ابیات زیر پیدا کنید.

الف) خرد را گر نبخشد روشنایی	بماند تا ابد در تیره رای
ب) کرم ورزد آن سر که مغزی دروست	که دون همتانند بی مغز و پوست
پ) بلند آن سر، که او خواهد بلندش	نژند آن دل که او خواهد نژندش
ت) اگر لطفش قرین حال گردد	همه ادبارها اقبال گردد

۳) در بیت زیر نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

بلند آن سر، که او خواهد بلندش

نژند آن دل، که او خواهد نژندش

۴) در هر یک از ابیات زیر معنای واژه «شد» را بنویسید.

الف) دی (دیروز) می شد و گفتم صنما عهد به جای آر

ب) واعظ خلوت نشین دوش به می خانه شد

از سر پیمان گذشت بر سر پیمان شد

۵) در عبارت زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

«و از بسیاری نکت چیزی که در آن کراهیتی نبود می فرستاد فرود سرای، به دست من ومن به آغاجی می دادم و خیر خیر جواب می آوردم. تا آن گاه که نامه‌ها رسید از پسران علی تگین و من نکت آن نامه‌ها پیش بردم و بشارتی بود.»

۶) در عبارت زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) امیر آن جا بر زیر تخت نشسته دیدم، پیراهن توری، مخنقه در گردن عقدی همه کافور
ب) و خیلناشان و سوار را گسیل کرده پس رفعتی نبشت به امر و هر چه کرده بود باز نمود.

۷) عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.

الف) امیر مسعود به کران رود هیرمند رفت با بازان، یوزان، حشم و ندیمان و مطربان
ب) ناوی ده بیاورند یکی بزرگ تر از جهت نشست او، جامه‌ها افگندند.

۸) بیت زیر را معنا کنید.

دید یکی عرصه به دامان کوه

عرضه ده مخزن پنهان کوه

۹) جملات معلوم زیر را به صورت مجهول در آورید.

الف) خیمه‌ها و شرع‌ها زده بودند

ب) امیر کشتی‌ها بخواست

ج) جامه‌ها افگندند

۱۰) با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

الف) «اگر لطفش قرین حال گردد

همه ادبارها اقبال گردد

و گر توفیق او یک سو نهد پای

نه از تدبیر کار آید نه از رای»

*مفهوم ابیات دوگانه بالا چه چیزهایی را با هم مقایسه می کند؟

۱۱) در بیت زیر آرایه‌های «حس آمیزی، کنایه، مجاز» را بیابید.

«به نام چاشنی بخش زبان‌ها
حلاوت سنج معنی در بیان‌ها»

۱۲) در بیت زیر آرایه‌های «واج آرایی، کنایه و اضافه استعاری» را بیابید.

«در نابسته احسان گشاده ست
به هر کس آنچه می‌بایست داده ست»

۱۳) مفهوم دقیق بیت «به ترتیبی نهاده وضع عالم / که نی یک موی باشد بیش و نی کم» در کدام گزینه یافت می‌شود؟

الف) آفرینش انسان از خاک

ب) نظام احسن آفرینش

پ) لطف و کرم خدا در خلقت مخلوقات

۱۴) با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

۱) فخری که از وسیلت دون همتی رسد
گر نام و ننگ داری، از آن فخر، عار دار

۲) صورت بی صورت بی حدّ غیب
ز آیینۀ دل تافت بر موسی ز جیب

الف) در کدام بیت تناقض یافت می‌شود؟

ب) کدام به داستان یکی از پیامبران تلمیح و اشاره می‌کند؟

پ) در بیت اول تضاد را بیابید.

۱۵) مفهوم کلی بیت زیر چیست؟

«با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی
کاین زمان گوش بر چنگ است و دل بر چنگ نیست»

۱۶) معنی واژه «حریف» در مصراع «بروید ای حریفان بکشید یار ما را» با معنای همین واژه در کدام گزینه معادل و برابر است؟

الف) نی حریف هر که از یاری برید

ب) سرهای حریفان برگرد بیاورده

۱۷) در بیت زیر لغات مشخص شده را معنا کنید.

«ما به فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم
باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست»

۱۸) در بیت زیر شکل درست واژه املایی را انتخاب کنید.

«(صلاح- سلاح) کار کجا و من خراب کجا
بین تفاوت ره از کجاست تا به کجا»

۱۹) در عبارت زیر نقش تبعی را بیابید و نوع آن را مشخص کنید.

«محمد، ملقب به جلال‌الدین، مشهور به مولانا یا مولوی اوایل قرن هفتم در شهر بلخ به دنیا آمد.»

۲۰) در متن زیر ترکیب‌های وصفی و اضافی را مشخص کنید.

«پدر مولانا از آنجا که دیار روم از تاخت و تاز سپاه مغول برکنار بود و پادشاهی دانا و صاحب بصیرت و عالم پرور و محیطی آرام و آزاد داشت به آن

نواحی هجرت کرد. مردم آن سرزمین علاقه فراوانی به او یافتند.»

۲۱) در عبارت زیر نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«به دلیل سیر و سفر و البته جست‌وجو در عالم معنا، او را «شمس پرنده» می‌گفتند.»

۲۲) بیت «ما ز بالایم و بالا می‌رویم / ما ز دریایم و دریا می‌رویم» چه ارتباط معنایی با بیت زیر دارد؟

«ما به فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم
باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست»

۲۳) کدام گزینه مفهوم بیت «در خواب دوش پیری در کوی عشق دیدم / با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن» را در بردارد؟

الف) مرگ پایان عمر، نیست بلکه آغاز دیگری است.

ب) بشارت برای مرگ و رها شدن از دنیا

۲۴) مفهوم کلی بیت زیر چیست؟

«برای من مگری و مگو دریغ دریغ
به دام دیو درافتی دریغ آن باشد»

الف) افسوس خوردن برای مرگ و گرفتار شدن در دام شیطان

ب) مرگ، افسوس خوردن و حسرت ندارد بهتر است گرفتار شیطان نشویم.

۲۵) مفهوم کلی عبارت «حکایت نویس مباح، چنان باش که از تو چیزی نویسند» چیست؟

الف) پیروی نکردن از سخنان دیگران

ب) رسیدن به درجه‌ای که از انسان به نیکی یاد کنند.

۲۶) در گروه کلمات زیر غلط‌های املائی را پیدا کنید و شکل درست آن‌ها را بنویسید.

«غوغا وهیاهو- تقدّس و پاکی- سلاح و درست- خورد و بزرگ- طعن حاسدان- مناسک حج- محضرخدا- منطق الطّییر عطار- لقا و ملاقات - خواستن و بلند شدن»

۲۷) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

«چون رایت عشق آن جهان گیر
شد چون مه لیلی آسمان گیر»

الف) منظور از «جهان گیر» چه کسی است؟

ب) مفهوم بیت به کدام ویژگی عشق اشاره می‌کند؟

۲۸) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

«بیچارگی ورا چو دیدند
در چاره‌گری زبان کشیدند»

الف) مرجع ضمیر «او» چه کسی است؟

ب) یک مفهوم کنایی بیابید.

۲۹) ابیات چه ارتباط معنایی با یکدیگر دارند؟

الف) برداشته دل ز کار او بخت

ب) بختی نه که با دوست در آمیزم من

۳۰) نادرستی املائی را تصحیح کنید.

نقش‌های بوقلمون - معذور و معمر - مبدأ و معاد - باران محبت - نظر عنایت - ازلی بودن عشق - طاقت غرب - میکائیل و عزرائیل - خاک ذلیل - دو

اسبه آمدن عشق - مقهور و قاهر - لایق و مستهق - سرنشتر عشق - غالب آدم

۳۱) کدام یک از ابیات زیر به آیه ۳۰۳ سورة انعام «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ الْغَيْبُ الْخَبِيرُ» تلمیح دارد؟

الف) ای نهران دان آشکارا بین

ب) عشق هم صورت است و هم معنی

۳۲) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

«در آن تاریک شب می‌گشت پنهان
فروغ خرگه خوارزمشاهی»

الف) یک ترکیب وصفی مقلوب بیابید.

ب) هسته گروه اسمی در مصراع دوم چیست؟

ج) نقش دستوری واژه‌های «آن»، «فروغ» و «پنهان» را بنویسید.

۳۳) با توجه به متن زیر به سوالات زیر پاسخ دهید.

«حکیمی را پرسیدند چندین درخت نامور که خدای عزوجل آفریده است و برومند، هیچ یک را آزاد نخوانده‌اند، مگر سرو را که ثمره‌ای ندارد. درین چه حکمت است؟»

الف) معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

ب) نقش دستوری واژه «آزاد» را بنویسید.

ج) نوع «را» در عبارت «حکیمی را پرسیدند» چیست؟

د) سعدی چه ویژگی انسانی به درخت سرو بخشیده است؟

۳۴) از بین شاعران زیر، سه شاعر چهارپاره‌سرا را انتخاب کنید.

«سعدی شیرازی - ملک الشعراء بهار - فریدون مشیری - سیف فرغانی - فریدون تولّی - قیصر امین پور - پروین اعتصامی»

۳۵) در متن زیر چند وابسته پیشین وجود دارد؟

«این وضع آخرین شب شهیدان بود تا کم کم سپیده آشنا که در تهجدها دمیدنش را دیده بودند دمید و همان خورشید از کرانه افق شرقی دمید.»

پاسخنامه تشریحی

۱ الف) دَعَلَ: مکر و ناراستی

ب) قوت: خوراک

پ) شوریده رنگ: آشفته حال

ت) ادبار: نگون بختی

۲ الف) تیره رایبی: بداندیشی

ب) دون همت: کوتاه همت

پ) نژند: اندوهگین

ت) اقبال: روی آوردن

۳ * آن سر بلند است.

نهاد مسند

* او، آن سر را (ضمیرش) بلند خواهد.

مفعول

* او آن دل را (ضمیرش) نژند خواهد.

مفعول

نهاد مسند

۴ الف) فعل «شد» در مصراع اول بیت، فعل غیراسنادی به معنی «رفت» است.

معنی مصراع: دیروز معشوق می رفت (گذر می کرد) و به او گفتیم ای صنم (بُت) عهد را به جای آور.

ب) فعل «شد» در مصراع اول و دوم بیت، فعل غیر اسنادی است به معنی «رفت».

معنی مصراع اول، واعظ خلوت گزیده دیشب به میخانه رفت.

معنی مصراع دوم: (واعظ) پیمان را رها کرد (ترک عهد کرد) و به سراغ جام شراب رفت.

۵ معنای واژه‌های مشخص شده:

کراهیت: ناپسندی

فرود سرای: اندرونی، اتاقی در خانه که پشت اتاق دیگر واقع شده باشد مخصوص زن و فرزند و خدمتکاران

آغاچی: خدمتکار مخصوص امیر مسعود غزنوی

خیرخیر: سریع، تند

بشارت: مژده، خیر خوش

۶ توزی: منسوب به شهر توز، پارچه‌کتنانی نازک که در شهر توز می بافتند / مخنقه: گردن آویز، گردن بند / عقد: مخنقه، گردن بند / کافور: ماده سفید معطر و جامدی که از برخی گیاهان مانده

ریحان و بابونه به دست می آید.

ب) خیلانشان: گروه نوکران و چاکران / رقعت: رقع، نامه کوتاه / گسیل: فرستادن / باز نمود: شرح داد، بیان کرد.

۷ الف) امیر مسعود به ساحل رود هیرمند رفت با بازهای شکاری، یوزهای شکاری، خدمتکاران و نوازندگان.

ب) ده قایق کوچک آوردند. یکی از قایق‌ها بزرگ تر بود برای نشستن امیر مسعود و گسترده‌ها و گسترده‌ها.

۸ فضایی در دامنه کوه مشاهده کرد. دامن پر از گل و سبزه کوه، نشان از گنج نهفته در دل کوه داشت.

۹ الف) خیمه‌ها و شراع زده شده بودند

ب) کشتی‌ها خواسته شدند

ج) جامه‌ها افکنده شدند

۱۰ مفهوم دو بیت بالا به نوعی، تضاد را مطرح می کند. اگر لطف خدا شامل حال کسی شود همه بدبختی‌های او تبدیل به خوشبختی می‌شود و برعکس اگر توفیق و توجه خدا از بنده‌ای گرفته

شود هیچ تدبیر و خردی سودمند نخواهد بود.

مفهوم کلی دو بیت: مهم، نظر آفریدگار است.

۱۱ حس آمیزی: حلاوت سنج معنی «واژه حلاوت به معنی شیرینی مربوط به حس چشایی است و در مورد معنا به کار برده شده که یک حس باطنی است،

کنایه: چاشنی بخش بودن کنایه از: اثر بخش بودن

حلاوت سنج بودن کنایه از: خوبی و بدی را مشخص کردن

مجاز: زبان مجاز از گفتار و سخن است. (زیرا در معنای خود زبان به کار نرفته است بلکه در غیر از معنای حقیقی خود؛ یعنی سخن و گفتار به کار رفته است.)

۱۲ * واچ آرایبی (یا نغمه‌ی حروف) ← تکرار صامت / س / در واژه‌های نایسته، احسان، است، کس، می‌بایست و داده است.

* کنایه: گشاده بودن در احسان خداوند متعال ← کنایه از کرم و بخشش فراوان حضرت حق.

* اضافه‌ی استعاری: در احسان ← احسان خداوند به خانه و کاخی تشبیه شده که «در» از اجزای آن است.

* یاد آوری: راه تشخیص اضافه‌ی استعاری: ۱) ترکیب اضافی باشد، ۲) کلمه‌ی دوم را به مشبه بهی تشبیه می‌کنیم که نیامده ولی یکی از اجزای آن در کلمه‌ی اول آمده است.

مثال: پای جان ← جان به انسان تشبیه شده که نیامده ولی پا که از اجزای آن است در کلمه‌ی اول آمده است.

۱۳ گزینۀ ب)

معنی و مفهوم بیت: خداوند جهان را به گونه‌ای خلق نموده که هر چیزی در جای خود قرار دارد نه کم نه زیاد.

*نظام احسن آفرینش یعنی آفرینش دقیق و بی کاستی و نقص.

- ۱۴ الف) بیت دوم صورت بی صورت، تناقض دارد یعنی دو امر متضاد طوری کنار هم آمده‌اند که قابل جمع کردن نیستند مثل: فریاد بی صدا، بی هنری هنر، از تهی سرشار و...
ب) بیت دوم به معجزه حضرت موسی (ع) تلمیح دارد. حضرت موسی (ع) دست در گریبان برد و به امر خدا ید بیضا (دست نورانی) را بیرون آورد.
پ) فخر و عار متضاد هستند.
- ۱۵ مفهوم کلی بیت: نصیحت ناپذیری عاشق
- ۱۶ واژه‌های حریف در متن سؤال به معنی «همدم و رفیق و هم‌نشین» است و با مصراع «الف» همسانی و ترداد دارد.
معنی الف): نی همدم انسان‌هاییست که از یارشان جدا شده‌اند.
معنی ب): آن مبارز سرهای رقیبان جنگی را نابود کرده است (کنایه از کشتن).
- ۱۷ مَلَك: فرشته / جمله: همه، همگی
- ۱۸ شکل درست واژه املایی: صلاح کار
معنی مصراع اول: درستی کار کجا و من مست کجا، من با درستی کار نسبتی ندارم.
- ۱۹ «ملقب به جلال‌الدین، مشهور به مولانا یا مولوی» گروه بدلی است؛
واژه «محمّد» نقش نهادی دارد بنابراین نقش گروه بدلی بدل از نهاد است.
بدل: گروه یا کلمه‌ای است که در توضیح کلمه یا گروه قبل از خود بیاید و قابل حذف باشد. بدل نباید جمله باشد. بدل نباید نقش دیگری داشته باشد.
- ۲۰ ترکیب‌های وصفی: پادشاهی دانا- پادشاهی صاحب‌بصیرت- پادشاهی عالم پرور- محیطی آرام- محیطی آزاد- آن نواحی- آن سرزمین - علاقه فراوان
ترکیب‌های اضافی: پدر مولانا - دیار روم - تاخت و تاز سپاه- سپاه مغول - مردم سرزمین
- ۲۱ «او» نقش مفعولی دارد. زیرا قبل از «را» مفعولی آمده است.
«شمس پرنده» نقش مسندی دارد. زیرا فعل «می‌گفتند» هر گاه به معنی «به حساب آوردن» باشد علاوه بر مفعول به مسند نیاز دارد.
- ۲۲ هر دو بیت ناظر بر آیه «إِنَّا لِلَّهِ وَّ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» هستند. مضمون ابیات: انسان از خداست و به سوی او باز می‌گردد.
- ۲۳ «ب» - مولانا می‌گوید: «در خواب استاد معرفت را دیدم که به من با زبان رمز و اشاره گفت برای رهایی از دنیای مادی به سوی ما بیا.»
- ۲۴ «ب» - معنی بیت: «برای مرگ من گریه نکن و افسوس نخور، اگر گرفتار نفس و شیطان شوی، آن، دریغ دارد.»
- ۲۵ «ب» - مفهوم عبارت ابوسعید، سفارش به نوعی از زندگی کردن است که انسان را به درجه‌ای برساند تا از او به نیکی و بزرگی یاد کنند.
- ۲۶ غلط‌های املایی و شکل درست آنها: صلاح و درست (مترادفند) - خرد و بزرگ (متضادند) - خاستن و بلند شدن (مترادفند)
- ۲۷ الف) منظور از جهان‌گیر مجنون است.
- ب) مفهوم بیت به «شهرت یافتن عاشق در عشق» اشاره می‌کند.
- ۲۸ الف) مرجع ضمیر «او» در «ورا» (او را) پدر مجنون است.
- ب) زبان کشیدن کنایه از محبت کردن.
- ۲۹ هر دو بیت به «بدقابلی اقبال عاشق و درماندن در کار عشق» اشاره می‌کنند.
- ۳۰ شکل درست واژه‌های املایی:
معمور ← مأثور (معمور: آباد)
غرب ← قرب (نزدیکی)
مستحق ← مستحق (شایسته)
غالب ← قالب
- ۳۱ ب
مضمون مشترک آیه قرآن و بیت «ب»، پنهان بودن در عین آشکاری است.
مفهوم بیت الف: خداوند متعال بر همه امور اعم از ظاهر و باطن، آگاه و مطلع است. او امیدها را به یقین تبدیل می‌کند.
- ۳۲ الف) ترکیب وصفی مقلوب: تاریک شب (شَبّ تاریک)
ب) گروه اسمی در مصراع دوم: فروع خَرگه خوارزمشاهی
ج) آن: صفت / فروع: نهاد / پنهان: مسند
- ۳۳ الف) معنای واژه‌های مشخص شده: نامور: معروف، مشهور، نام‌آور، نامدار
عزوجل: عزیز است و بزرگ
برومند: بارور، باثمر، میوه‌دار
ب) آزاد: مسند
ج) نوع «را»: نشانه حرف اضافه: حکیمی را پرسیدند ← از حکیمی پرسیدند.
د) سعدی در حکایت درس به سرو صفت «آزادگی» داده است.
- ۳۴ شاعران که چهاربازه سروده‌اند: ملک‌الشعرای بهار - فریدون تولّی - فریدون مشیری - رشید یاسمی
- ۳۵ در عبارت سؤال دو وابسته پیشین وجود دارد:

«این» در آغاز عبارت سؤال، ضمیر اشاره است نه صفت اشاره.